

productieve leven woonde. En die hij op zijn schilderijen vastlegde zoals blijkt uit de opgenomen reproducties. Dat hij in de Borinage een vergeefse poging deed om prediker te worden was me bekend, maar dat hij de zwoegende mijnwerkersvrouwen zo prachtig had vastgelegd wist ik niet. Verder komen Zundert, Amsterdam, het veenkoloniale Nieuw Amsterdam, Nuënen, Arles, Saint-Rémy-de-Provence en Auvers-sur-Oise aan bod. Per plek is er een wandelroute opgenomen die in lengte variëren van 7 tot 15 km. De route voert meestal

langs een Vincent Van Gogh huis of museum en plekken waar hij heeft geschilderd of gewerkt. Voor diegene die goed bekend zijn met de biografie van de schilder zijn de korte teksten waarschijnlijk goed te plaatsen.

Voor de andere zijn verwijzingen naar aanvullende informatie in boeken en op websites opgenomen. De uitgebreide routebeschrijvingen en heldere kaartjes voldoen om de voetsporen van Vincent te volgen.

H.F

historisch geordende hoofdstukken is het aanbod van schrijvers beperkt. Maar vanaf de 19de eeuw neemt het aanbod aan verhalen exponentieel toe. Daarom zijn de eerste hoofdstukken, waar slechts een drietal schrijvers zoals van Lennep, dominee Craandijk of Jac. P. Thijsse aan het woord komen, het meest aantrekkelijk. Daarna neemt het boek meer en meer de vorm van een encyclopedie aan en verschuift in de tekst de verhouding ten nadele van de kracht van het boek, de citaten uit boeken. Dat er op dit moment 110.000 auteurs en kunstenaars zijn en de sociale media het delen van belevenissen voor een nog veel grotere groep mogelijk speelt de auteur parten. Verder is er nog een boek binnen het boek, namelijk een wandelgids met 10 wandelingen en ommetjes. Elke hoofdstuk bevat een duidelijke kaart en wandelroute, waarop prima te wandelen valt. Ze gaan vergezeld van een streekbeschrijving. Ook hier overheerst het beschrijvende, waar je als lezer gezien het onderwerp van het boek eerder een literaire aanpak zou verwachten. Of een confrontatie van de waarnemingen en belevenissen van de vele geciteerde auteurs met de hedendaagse werkelijkheid van de betreffende tocht. Dat biedt de lezer natuurlijk een uitgelezen kans om dat zelf te doen. Dit boek biedt daartoe genoeg inspiratie van de vele auteurs die u voorgingen. H.F

Voetsporen

Op schrijverspad door het land van de grote rivieren

Auteur	Wim Huijser
Fotografie	Andrea Gulickx
Uitgeverij	Blauwdruk, Wageningen. www.uitgeverijblauwdruk.nl
Bladzijdes	320 blz.
ISBN	978-90-75271-76-8 NUR 502
Actieprijs	€ 19,90 tot 15 augustus 2014, daarna € 24,90

Gelukkig heeft de auteur zijn kloeke boek over wandelende schrijvers en schrijvende wandelaars beperkt tot het Nederlandse rivierenlandschap en meer in het bijzonder de Betuwe. Maar liefst een kleine 500 personen komen in deze bloemlezing aan de orde, in meestal op persoon geordende onderdelen van 10 hoofdstukken. Naast biografische gegevens citeert de auteur rijkelijk uit hun werk. Toch had een verdere inperking van de verzamellust wellicht een pakkender boek kunnen op leveren. In de eerste drie van de

IJzeren oogst

Een reis door Europa en de Grote Oorlog

Auteur	Korneel De Rynck
Bladzijden	393 blz. plus kaartendeel
Uitgever	De Bezige Bij, Antwerpen 2014
ISBN	978-90-8542-4127-7
Prijs	€ 24,99

IJzeren oogst is een inspirerend boek over de verschillende fronten van de Eerste Wereldoorlog, waarvan er vele nauwelijks bekend zijn. De jonge Vlaamse historicus De Rynck schrijft, gedreven door nieuwsgierigheid en reislust, met passie vanuit een persoonlijke familie-inspiratie. In een half jaar bereisde hij West-, Oost- en Zuid-Europa, waar hij ons kennis laat maken met de beslissende slagen tussen 1914 en 1918. Zijn overgrootvader werd in 1914 gemobiliseerd, maakte de slag om Antwerpen mee, vocht aan het IJzerfront en nam deel aan de bezetting van het Rijnland. Op zijn 21 ging hij

van huis, op zijn 28 was hij pas terug. Hij beschrijft de Duitse inval in België en de oorlogsmisdaden tegen de burgerbevolking die de Duitse soldaten in opdracht van hun opperbevel pleegden uit frustratie over het onverwacht felle verzet van de Belgische troepen. Want België was niet de verwachte *walk over*. Ook de overbekende slagen in België en Frankrijk komen aan bod, en worden nog eens pijnlijk nauwkeurig beschreven zonder in teveel details te vervallen.

De Rynck heeft alle beschreven locaties zelf bezocht, met het vliegtuig, per huurauto, liftend en lopend. Hij bezocht de vele oorlogsmonumenten en begraafplaatsen, en sprak met kenners en nabestaanden. Tegenwoordig wordt de Oostenrijkse positie en

bijdrage in Sarajevo positief-neutraal beschreven en wordt Princip simpelweg 'een moordenaar' genoemd. Eerder heette hij held, terrorist, moordenaar, vrijheidsstrijder, nationalist.

Veel relatief onbekende slagen komen aan bod, zoals de mislukte Gallipolicampagne in 1915, toen Britten, Australiërs en Fransen een poging deden om Istanbul te veroveren. Gallipoli betekende de doorbraak van Mustafa Kemal Atatürk. Dat brengt ons bij een gemis, want De Rynck schrijft niet over de Kaukasuscampagne tussen Rusland en het Ottomaanse Rijk. Deze campagne zette de Armeniërs begin 1915 aan tot hun opstand tegen de Turken, met dramatische gevolgen. Van de Turkse premier mogen we de dood van misschien wel anderhalf miljoen Armeniërs geen genocide noemen. Een enkel hoofdstuk is wat minder, zoals de totaal mislukte Oostenrijkse aanval op Servië in 1914. Bloedstollend is dan weer de vlucht van het Servische leger en een deel van de Servische bevolking door de Albanese bergen naar Corfu.